

פרוטוקול מס' 24

סישיבת ועדת הכלכלה שהתקיימה ביום ד' יג' בתמוז תשל"ד

09:00 בשעה (3.7.1974)

חברי הועדה:

נ כ ח ו :

היו"ר ש. חמיר
א. לבני
ע. פיינרמן
פ. גרופר
א. אבטבי
ע. אמוראי
א. זילברברג
מ. דרובלס
ב.צ. חלפון

מ ו ז מ נ י ס :

מר קניטור
מר בן-ארי
מר הורוביץ
מר פרידלנדר
מר דליהו
גב' א. חמיר

מזכיר הועדה:

י. פלקסר

יועץ כלכלי:

ד. לב

ר ש ס :

"חבר המתרגמים"

קנסות וחשלושים סיוחדים לקח ישיבים העובדים
את 70% מכסות המים - הצעת לקדוה יום של
חבר-הכנסת א. זילברברג

סדר היום:

1187

(מקום ק"מ 17.7.74)

היו"ר ש. תמיר:

אני פותח את הישיבה ומקדם בברכה את האורחים: היו"ר נציב המים, מר קנטור. אנחנו דנים היום בהצעה לסדר היום של ח"כ זילברברג שהכנסת העבירה לדיוננו בדבר קנסות על שימוש יתר במים ואני אבקש את ח"כ זילברברג לומר את תמצית דבריו, בקצרה. המזכירות הטובה שלנו חילקה לחברים את הנאום כולו ואת חשבות השר ואולי מר זילברברג רק יפתח את הדיון ואחר כך נשמע את הנציב וניגש לדיון מלא.

א. זילברברג:

אני רוצה לומר שח"כ חלפון הוא במקומו של עדי יפה בועדה.

היו"ר ש. תמיר:

לפי התקנון היה כדאי לתת לי פתק, כמקובל, לפי ההוראות האחרונות שיצאו בנדון. ואנחנו נרשום שח"כ חלפון מסיעת המערך, בישיבה זאת, בא במקומו של ח"כ עדי יפה.

א. זילברברג:

אני רוצה להודות ליו"ר הועדה על שהוא ראה את העניין כדחוף. אני יודע שיש הרבה נושאים בועדה שהם לוחצים על הועדה ויחד עם זאת הוא העמיד את העניין לסדר היום לאחר שהכנסת העבירה לועדה. הכנסת הכירה גם כן בדחיפות העניין. אני גם רוצה להדגיש שהכלכלן שלנו עשה עבודה יפה בזה שהשיג חומר רקע, החומר הוא בדוק ורציני מאד וזה עוזר לנו, כך שאני לא אצטרך להאריך.

הנושא שהעליתי אין שום קשר בין חילופי גברי במשרד החקלאות ואני את הנושא התחלתי להגיש עוד בפברואר, מפני ששמעתי שיש צלילים בקשר לזה ואני רוצה להגיד שאין קשר. התחלתי באפריל וזה לקח קצת זמן עד שהגיע לכנסת.

הדגשתי בדברי שאין לי שום עניין נגד נציבות המים, אני מבין שהוא עובד במסגרת של חוק, אני מעלה את הנושא בקשר למדיניות שנקבעת ע"י משרד החקלאות במשך שנים בענייני מים ואת זה אני רוצה שיבדקו.

אני חושב שנושא מסוג זה לא יכולים להעלות פעמיים ואני רוצה שניכנס לעניין בכל הרצינות, נבדוק את הנושאים שצריכים לבדוק, מפני שהעניין הוא חמור לפי הערכתי. יצרנו מצב שיש שני סוגי חקלאים במדינה הזאת. מים זה נושא רציני מאד, בלי קרקע ומים אין אפשרות לעסוק בחקלאות. אני לא אחזור על כל הדברים שאמרתי בכנסת - החומר חולק והמתעניינים יודעים את זה - אבל אני רוצה להגיד דבר אחד.

אנחנו נימצאים במצב המחייב הבהרה ובדיקה. אנחנו רואים מצד אחד שיש חקלאים, מתיישבים בלי אמצעי ייצור ומצד שני ישנם אמצעי ייצור בלי חקלאים, מתיישבים. זה לכל אורך החזית. במקרים מסויימים נעשו תיקונים, אבל לא לפי מה שצריכים לעשות. הפעם אנחנו מתייחסים לעניין מים ורק לעניין המים וכאן יש לי כמה שאלות לנציב המים שאני מקווה שהוא יוכל להשיב עליהן.

בזמנו ועדת חזני קבעה תכנון, תכנון המשק, איך המשק צריך להיות מתוכנן בכדי שהוא יתן קיום למתיישב. אחר כך נוצר מצב תכנון לחוד ומציאות לחוד. זה 70% מהמים המתוכנן בידיים של חלק מהמתיישבים. אני רציתי לברר שלכל הפחות הועדה תעמוד על זה: אנחנו רוצים הסבר, מהו המודד למה שנקרא משק, איך הוא מודד אם ישוב מסויים קיבל את המים שלו, יש משפחות עם 10 נפשות, יש משפחות קטנות. מהו המודד, האם יש מודד אחד לכל ההתיישבות, או יש מודד לחוד

לאלה או שמעדיפים התיישבות מסויימת, מבלי להיכנס לענין. מהו המודד, האם הוא מודד יחיד או יש כמה גישות לענין הזה.

הייתי רוצה לדעת כמה ישובים יש שיש להם 100 אחוז מים וכמה ישובים יש - ישובים חקלאיים - שיש להם מעל ל-100 אחוז מים וכמה ישובים יש שיש להם רק 70 אחוז מים, איך המודד כאן, איך הגישה. קודם על הכמות, אמרתי מקודם מיכסות ~~ללי-התיישבות~~ ומתיישבים ~~בל-המגורים~~ ניתקלת ומה מידת החריפות של הבעיות האלה.

מה הסכום של קנסות עד שהתחילו לבצע המלצות גד יעקובי, זאת אומרת עד 1973-74. מהו המספר? הלא יש איזה סכום מסויים. רצוי מאד לדעת, אני נקבל בסכום לפי מספרים שאני הגעתי אבל אני רוצה לומר שאני הופתעתי שאלה שמטפלים בעניני המים לא יודעים בדיוק על כמה מדובר. ואני מבקש לדעת על איזה סכום מדובר בקנסות האלה עד גד יעקובי, ומהו הסכום של הקנסות בשנת 1973-74. אני למשל הגעתי ל-10 מיליון, יכול להיות שאני טועה. כמה ניגבו מכל הסכומים האלה וכמה שטרות יש שרובצים עכשיו.

אחרי שנקבל את כל האינפורמציות בשטח הזה, אני חושב שהפעם אנחנו נבקש מהועדה לעמוד על הענין וללמוד את הענין ולתקן מה שניתן לתקן. אני יוצא מתוך הנחה שיש בעיה של מים במדינה ואני יוצא מהנחה שצריך לעשות הכל, אבל אי אפשר כאן לנהל את הענין לעולם ועד בשתי גישות, צריכה להיות גישה אחת: אין, אין בשביל כלם; יש, יש בשביל כלם. יכול להיות שזה מתייב תיקון בחוק. הגישה פוגעת בהתיישבות בעיקר של כמה נכי מלחמת השחרור וכאן אחרי שנקבל את ההסבר נוכל להתייחס.

אני לא רציתי להאריך, אני רק מודה על כך שהעמידו את הנושא במהירות.

היו"ר ש. תמיר: תודה רבה לח"כ זילברברג. סדר הדיון יהיה שקודם נשמע מענה.

מר קנטור: אני מצטער על כי אין לי בידי נתונים מספריים, אבל אני אדאג להמציאם לוועדה בכל ההקדם. לו הייתי מקבל את השאלות הייתי מכין את המספרים. אני גם לא חושב שזה ישנה.

היו"ר ש. תמיר: הייתי מציע אולי שתחלק את דבריך ואולי פחות בהרחבה בשלב זה. לאחר שתמציא לנו את המספרים אנחנו נקיים אתך דיון נוסף, כך שיהיה עוד היום מקום להתבטאות ראשונה של החברים.

מר קנטור: בלי כל קשר לנושא שהעלה ח"כ זילברברג ביקשתי את יו"ר הועדה לייעד ישיבה מלאה לדיון בנושא המים, כי אני חושב שיהיה זה לא נכון ולא ניתן להבין את הענין וכל דיון שיהיה בו יהיה דיון לא תכליתי, אם אנחנו לא נביין מה צפוי לנו בשנים הקרובות בנושא המים. אני בהחלט חושב כך ולרגל הדחיפות אני אצטמצם רק במספר משפטים על המצב, לא אפרט, אבל חשוב שנדע בפני מה אנחנו עומדים.

ובכן, אנחנו נימצאים היום במצב שבו אנחנו מתחילים פרק של הפחתה שנתית מדי שנה בשנה של המים לחקלאות, כאשר נצטרך למצוא לזה אלטרנטיבות. אנחנו הסום נימצאים במצב שבו

מיצינו כל מה שאנחנו יודעים, פחות או יותר, בחשיפה או בניצול מקורות מים בטבע. אם נותרה איזו כמות לפיתוח, ונוצרה כמות קטנה, היא תצטרך לכסות כבר עכשיו את אותה כמות שאנחנו שואבים שאיבת יתר במקומות אחרים.

הואיל והתצרוכת הבלתי חקלאית נימצא בגידול מתמיד בגלל עליית גידול מספר האוכלוסין ועליית רמת החיים, ולאחר שנעשה את כל המאמצים בניצול מינימלי בסקטורים הבלתי חקלאיים, אנחנו נצטרך להוסיף מדי שנה כ-30 מיליון, לפחות, ואולי עד 40 מיליון לשנה למטרות האחרות. כך שכל מי שיוכל יעשה חשבון קצר, יגיד בפני מה אנחנו עומדים וזה מתוך הנחה שיש לנו שנים ללא בצורת.

אנחנו חיינו עד השנים הללו, חיים על חשבון רזרבות שהצטברו בתת הקרקע אלפים, עשרות ומאות אלפי שנה. אנחנו גומרים את אפשרות הניצול של הרזרבות הללו, מהם חיינו בשנים האחרונות ובגלל שנה אחת של בצורת חלקית - רק בצפון הארץ, רק באגם הירדן - עמדנו בפני צורך להפחית לאלתר כבר השנה ב-100 מיליון את הניצול באחד ממקורות המים שלנו. שנת הגשמים הנוכחית, שהיתה מאד גשומה, לפי הרשימות שבידינו הגשומה ביותר מזה עשרות שנים, ניתן היה לדחות השנה את הקיצוץ ואם החורף הקרוב, יהיה בו שנה שחונה, יהיה צריך להיות הקיצוץ חריף יותר, אני מקווה שתהיה שנה גשומה מאד ולא נצטרך לנקוט בצעדים קיצוניים.

כך שאנחנו עומדים בפני בעיה חריפה, מהו משק המים של העשור הקרוב. אין צל של ספק שהוא יהיה קשה מאד בנושא המים ולכן ביקשתי את יו"ר ועדת הכלכלה לקיים בעניין הזה דיון רחב ויסודי, לאן פנינו מועדות.

על רקע זה, אני חושב, שצריך לראות את הנושא בו אנחנו עוסקים. אנחנו עוסקים במצב שבו אנחנו מקציבים מים לפי סדרים, הסדרים הללו שאנחנו חיים לפיהם עוברים מדי תקופה, שנה או שנתיים, הם עוברים דיון וליבון בועדות ציבוריות על כל סוגיהן, תוך התחבטות קשה מאד בהחשב במצב המים. כל אלו באים לביטוי בתקנות הקיצוב שהתהליך שלהן הוא אישורן ע"י שר החקלאות, אחר דיון במועצת המים, אחר דיון בהנהלות של כל המוסדות המייצגים את ציבור הצרכנים. הדיונים הללו ממושכים מאד, נמשכים לעתים שנה ושנתיים, ולאחר מכן באים לביטוי בתקנות ואותם אנחנו מנסים לקיים.

יש לנו בעיה אחת שהיא בעיית הקיצוב ואני רוצה עוד לחזור אליה, אבל לפני זה אני רוצה לגעת מה הם האמצעים בידינו לשמירה על סדרי הקיצוב.

היתה תקופה, לפני שנים אחדות, שהדרך לשמירת הקיצוב היתה סגירת הברז. אנחנו נוכחנו שסגירת הברז כלשונה זהו נשק אטומי. ואז הועלתה הצעה לנקוט אמצעים כלכליים למנוע את הצורך בסגירת מים שיכולה להרוס משקים והיו דוגמאות קשות מאד בסגירת המים. אנחנו קיבלנו את ההצעה והבאנו את זה כהצעת תיקון בחוק, הכנסת קיבלה את זאת והוחל בהנהגת שיטה של תשלום מיוחד, היינו קנסות. אני צריך להגיד שגם ניסוח העניין הזה עבר גלגולים קשים מאד ומסובכים מאד. בדרך כלל כל ההחלטות הללו הן יותר מאשר ההצעות שלנו, הן פרי משולב של עבודת ועדות ציבוריות שמצאו את המכנה המשותף - אינני יודע אם מכנה משותף, אבל איזה שהוא ממוצע בין הצרכנים ובין מה שאפשר להיות עמו - וזה לביטוי בהצעות השונות.

ניסינו בהדרגה להציג את העניין הזה של תשלום קנסות. כי אנחנו חושבים - ואני כשלעצמי משוכנע - שהוא עדיף לעין ערוך מאשר סגירת מים. סגירת מים זה דבר קטלני מאד, אבל אני חושב שאם אנחנו לא נמצא דרך, באיזו שהיא דרך, לשלוט בעניין - הרי שאנחנו על עברי פי פחת בנושא המים. כאשר נהיה על עברי פי פחת

הרי אלו שאנחנו דואגים להם, הראשונים שישארו בלי מים. משום כך, ראיתי בחרדה רבה את הפניה של ועדת הכלכלה אלי, לא לגבות את גביית הקנסות, שמשמעות הדברים למעשה: ביטול השימוש בסנקציה זאת כאמצעי לשמירת תכנון המים. אם לאו, עומדת בפני היום שתי ברירות: או להורות לאלתר לחזור למשטר של סגירת מים, או להורות על ביטול הקיצוב. חוששני שלהורות על ביטול הקיצוב, זה מעבר למה שיש לי סמכות כי המשמעות לזה היא חמורה לעיני ערוך.

אני רוצה לעבור לנושא של חלוקת המים וכיצד אנחנו פועלים בעניין. אני רוצה להדגיש: חוק המים כלשונו וכמבנהו אינו מאפשר כל התייחסות לתכנון כלשהו, אלא ההתייחסות היחידה שלו מבחינת השימוש במים היא אותה הכמות הדרושה למטרה מסוימת של שימוש במים או לגידול, בצ'רגון שלנו: נורמות מים לצרכים שונים. כל נושא של התייחסות לתכנון לא קיימת בתבנית הזו לא הסכים שיהיה אפילו רמז לעניין הזה בחוק עצמו והסברתי לחברי מספר פעמים שאם אנחנו רוצים לכלול נושא של תכנון, איך דרך אחרת אלא לחוקק על כך חוקים.

השאלה איך נקבעה, איך התחלנו בחלוקת המים. אני צריך לומר, הואיל והדברים כפי שמנוסחים בחוק הם כלליים מאד, אנחנו הלכנו פה בכמה וכמה דרכים שלפי דעתנו עלו בקנה אחד עם החוק. האחד, החוק מחייב התחשבות בכמות המים שהיתה בידי הצרכן כאשר החוק נכנס לתוקפו. זה קריטריון ראשון שקבעה החקיקה, אני אומר: התחשבות. השני, השימוש היעיל במים - היינו, אם צרכן שיש לו פרדס בן 100 דונם והישקה 1,500 קוב לדונם, לדעתנו הספיק 800, יכולנו באמצעות חוק זה להקטין את הרישוי שלו ולהעמידו על 1,000 דונם כפול 800 קוב לדונם. יכולנו לעשות זאת, אבל לא יכולנו אם הוא השתמש ב-800 אלף דונם, לא יכולנו לייבש לו מחצית המקום משום שהוא בעל אחוזה גדולה, זה מעבר לכוחו של החוק.

קריטריון שני בהקצאת מים נוספת היתה התחשבות במדיניות הפיתוח של מדינת ישראל. פה בא לביטוי התכנון החקלאי וההתיישבותי ופיזור האוכלוסיה של מדינת ישראל וכאן פעלנו בדרך כלל לפי המלצה שקיבלנו מהמרכז לתכנון, שבו ורק בו נעשה התכנון של יחידות משק ותכנון משקי וכד'. בדרך כלל, כאשר כל מיכסות המים שניתנו להתיישבות, תמיד ניתנו לאחר התייעצות עם המרכז לתכנון של משרד החקלאות.

ברם, בשנים האחרונות ניסינו לעשות בדיקה מה המשמעות אם היינו רוצים למלא אחר כל התכנון של המרכז לתכנון או אם לדבר במילים אחרות, לתת את מלוא מיכסת המים שתוכננה לאחר קום המדינה, לפיהם תוכננו הישובים. ראינו מיד שמים כאלו אינם בנימצא וישאל השואל, כיצד זה יכול להיות, הרי תכנון נעשה לא בשמים. אני רוצה להגיד שמיד עם קום המדינה היתה השקפה מוטעית על פוטנציאל המים שיש למדינת ישראל. באותה תקופה היתה סברה שפוטנציאל המים העומד לרשותנו הוא 2,4 מיליארד קוב מים. לאחר שנעשה מחקר, של למעלה מ-20 שנה, מחקר מאד מפורט, אנחנו יודעים היום שקשה מאד יהיה לנו להגיע לפוטנציאל של מיליארד וחצי ואנחנו משתמשים היום למעלה ממיליארד וחצי קוב מים. הכמות החסרה להשלמה ל-100 אחוז, מתקרבת ל-300 מיליון קוב מים.

לאחר מכן עשה המרכז לתכנון מספר וריאציות על מנת לבחון במה ניתן לספק או לשפר במשהו את מצבם של אותם משקים שנשארו עם מיכסת מים קטנה. אני חייב לומר שמשרד החקלאות לא מצא שום נוסחה שבה ובעזרתה ניתן להגיע לאיזה שהוא מינימום - זה עולה בקנה אחד עם כמות המים שמצויה במדינת ישראל. בשנה שעברה, התקיימו סידרת דיונים במשרד החקלאות, והסיכום היה שאם זה יתן את האפשרות של איזו שהיא תוספת מים, תוספת זאת תינתן בהתחשב בשיקול דעת של כל מקרה לגופו ובלי שום קריטריונים. משום שכמות המים העומדת לרשותנו אינה ניתנת ולא יכולה לענות בשום מקרה לשום קריטריון כוללני בישראל.

לא כל שכן היום, כשאין מדברים על אפשרות הספח אלא אנחנו דנים כיצד לצמצם את כמות המים שמפיקים במדינת ישראל.

ואז עומדת השאלה, היום, ואם אני מבין אותה נכון: איך אנחנו עושים איזה שהוא יותר צדק, או שינויים במצב חלוקת המים. אינני רוצה לקבל על עצמי לומר היום מה זה תכנון צודק ומה זה תכנון לא צודק, יכולות להיות לי השקפות אבל הן אינן נוגעות בשולחן זה. אני אומר שאני אראה בסמכותי סמכות מאד מוגבלת להחליט היום שאני מפחית את הרשיון של איזה שהוא צרכן מים מתוך שרירות או מתוך טענה שיש בידו הרבה, משום שיש בידו הרבה קרקע, משום שיש בידו הרבה מים והוא קיים כבר 100 שנה, או לא חשוב באיזו דרך המים הגיעו לו כדין, הוא לא שדד אותם, הוא פיתח אותם - ולהעביר אותם לצרכן אחר. זאת צריך לעשות בדרכים אחרות, באמצעים אחרים ואת זה צריך לבנות מערכת אחרת, בעיקר מערכת חקיקתית.

משום כך, אמרתי זאת מספר פעמים ואני חוזר ואומר: אני רוצה לומר, אדוני היו"ר, אני מזה מספר שנים לא קטן שכשאני עוזב את משרדי וטורח להשתתף בישיבות המרכז החקלאי, הצבעתי - אני חושב שח"כ זילברברג השתתף בכמה מהדיונים האלה - שאין אפשרות, שום אפשרות, להגיע למינימום של קירבה לאותו קו שקוראים לו פכנון. ח"כ עוזי פיינרמן ודאי השתתף, בתוקף תפקידו באותה תקופה. אין שום אפשרות להגיע למצב של קירבה לאותה מסגרת שקראו לה תכנון ואם אנחנו רוצים בזה, צריכה להיות החלטה ציבורית, צריכה להיות החלטה של אותו ציבור הרוצה לשתף את עצמו בחלוקה כזאת, שיהיה לה תוקף ציבורי רחב ואז יש אפשרות להעלות זאת על השולחן ולדון בה כתכנית לרה-פרצלציה של משק המים בארץ. אבל צריך לראות את זה במונחים שלה: רה-פרצלציה של משק המים.

לצערי הרב אנחנו עומדים היום בצורך לעשות רה-פרצלציה, אבל לא מסיבות שמשק זה או אחר לא הגיע לאותה רמת פיתוח שהוא היה רוצה להגיע אליה.

עומדת השאלה כיצד עלינו לנהוג. אני מודה ומתוודה שאין בידי שום תרופה, ברגע זה, איך להוסיף כמויות מים למשקים שרואים עצמם נפגעים. אנחנו היום עושים עבודה רבה ביותר להפחתת כמויות המים שמשתמשים בהם בפינות שונות של המשק, תוך הסתמכות על ההבט של שימוש במים. מתוך רצון להכאיב פחות למשק הכללי ע"י קיצוץ כללי. זה הנושא שאנחנו עוסקים בו היום.

אמת, יש מספר ישובים - במיוחד בפיתוח הבטחוני, בהתישבות הספר - שאנחנו רואים חובה לעצמנו להוסיף מים, גם בידיעה ברורה שזה יצטרך לפגוע בצרכנים קיימים. אלו כמויות מים קטנות שאנחנו רואים בזה כאקט של ביצוע מדיניות הממשלה והולכים בכיוון זה, אבל רק באלו בלבד אנחנו מטפלים במתן מים. אני חייב להגיד שההיקף שאני צופה אותו בעתיד הוא כזה שגם הוא מהווה לנו בעיה חריפה מאד, שאני אינני רואה היום כיצד אנחנו נוכל לפתח את אותן כמויות שהישובים הרבים או הנקודות הרבות שהיום קמות כנקודות בטחוניות, איך אנחנו נענה עליהן.

אני עניתי בזה על השאלה של מודד למתן המים. לגבי השאלות המספריות, אין ביכולתי לצערי לומר ברגע זה, כי לא התכוננתי לתת אותם ואני מאד הייתי רוצה לתת אותם באופן מדוייק. אני רק אומר שתי נקודות בענין הקנסות.

בענין הקנסות איננו יכולים בשום פנים ואופן להתייחס לנושא של תכנון כי אין בו איזכור כלשהו בחוק. אנחנו יכולים לומר, לא מטילים קנסות, זה ליגלי. אנחנו יכולים לומר, משתמשים בכל צורה אחרת. אנחנו הלכנו לקראת החקלאים בכל ההתחשבות האפשרית, כי הכסף לא היה מעולם מטרה בשבילנו בענין הזה, לא ראינו

בו הכנסה. יתר על כן, התחייבנו בפני ציבור המייצג את הצרכנים שאוצר מדינת ישראל לא יקח לעצמו כהכנסה את כל מה שיבוא מהקנסות. עיקרו של הכסף יוחזר למשק הצרכני למטרות של שיפור מערכות המים שלו. באופן פרקטי, אנחנו עושים כל סידור שלא יעיק כספית אם אנחנו נוכחים שהמשק עושה משהו בכדי לשפר את מערכות המים שלו ואינני חושב שיש ישוב אחד בארץ, אדם אחד, שיכול לטעון שהממשלה לא עשתה למטרה של שיפור מערכות המים. אני חושב שהממשלה בזה עשתה הרבה, תמיד אפשר לומר שדרוש יותר, אבל אני אומר שהממשלה עשתה הרבה גם בפיתוח מערכות. אני חושב שמדינת ישראל היום היא מופת לעולם בענין מערכות שחוסכות במים, אני חושב שמדינת ישראל העמידה תקציבים עצומים. אין ארץ בעולם שהיום מנצלת מים כמו בישראל.

גואיל ואני פה זרקתי מספר אחד שהוא כמות המים המוקטנת שתהיה לחקלאות מדי שנה מכאן ואילך, בודאי ישאלוני האם זאת הסיסמא או זה האמירה שאני אומר לחקלאי ישראל, או זאת הבשורה. זאת איננה הבשורה. אני חושב שאם אנחנו נחארגן נכון, נוכל למצוא תחליפים נכונים לשימוש במים בחקלאות או לפתרון בעיית המים. התחליפים לא יוכלו להדביק כמותית את אותה כמות המים שנצטרך לקחת מהחקלאות, אבל אני מקווה שזה לא יכאיב כמספר שנקבתי, כי אם אני אומר שחוך 10 שנה ו-10 שנים זה מחר, צריך יהיה לקחת מהמים להשקאה כ-30 אחוז, יש לזה משמעות קשה ממדרגה ראשונה. ואז עומדת פה השאלה, מה יהיה. צריך יהיה פה לעבוד בתבונה רבה, בסכומי כסף גדולים ובאומץ לב לראות את הענין בכל היקפו.

באם תרשו לי והועדה תוכל להתפנות באחת מישיבותיה לדון בנושא זה, אני אביא את זה בהרחבה.

היו"ר ש. תמיר:
אנחנו בכל זאת צריכים ליצור מסגרת לדיון שלנו. אני חושב שההצעה של ח"כ זילברברג היא אמנם מצומצמת בלשונה, אבל מטבעה היא יורדת לעומק, היא מזמינה תשובה עמוקה יותר ונציב המים העמיד אותנו על היקף וחומרת הנושא, שללא ספק מחייב דיון שלנו - אם אדם אחראי כמר קנטור אומר לנו שאנחנו עומדים על עברי פי פחת, הנושא הראשוני של המים, הועדה הזאת, לדעתי, לא יכולה לעבור סתם לסדר היום.

מותר לי לספר לך בסוגריים, ברוח טובה: פעם, כפרקליט, פנתה אלי מושבה בצפון הארץ, שהיו שם סכסוכי מים קשים מאד, ביחוד כשבא דור ההמשך שהקים לעצמו יחידות משקיות. עבד אתי מהנדס מסויים ויחד עמלנו כמה חודשים להיות בוררים בין כל יושבי המקום לחלק מים במושב. אחד הניסים ארע ואמרו לי כשגרנו תודה.

אם דרושה יוזמה חקיקתית לענות על חלק מהנושאים, יתכן שבועדה מספר חברים - לא עפ"י חתך מפלגתי - אולי באמת ינקטו יוזמה חקיקתית. מחשבותיך, כשאתה אומר שאין קריטריונים, אין יכולת לקריטריונים היום, מוכרחים טיפול ענייני בכל מקרה ומקרה, הבדלים של ישובי ספר וישובים אחרים, ותיקים לעומת מתחדשים - ברור שאנחנו פה נוגעים במכלול טעון חומר נפץ מצד אחד, אבל טובע תשובה מצד שני.

לי חסר בתשובה, ואני לא בא אליך בטרוניה חס וחלילה, אולי זה משגה טכני שלנו, איזה שהוא תזכיר יסודי - בכתב - עם העובדות והמספרים ואני רוצה לשאול אותך מה עומד לרשותכם מוכן, לפני שאנחנו נכנסים אפילו לשאלות וזה כדי שנדע. כשאתה אומר מיליוני קובים זה כלום בשבילי, אני צריך לדעת בתוך מה אנחנו עושים באופן יחסי. האם יש תזכיר שבו נדע מים לתעשייה לעומת מים

בחקלאות, מיס לצריכה פרטית, מיס בחקלאות לסוג זה ולסוג אחר, לכל סוגי הישובים, לפי סוגי ההתארגנות הישובית וכן הלאה. יש תזכיר כזה?

מר קנטור: יש לנו תזכיר קצר שיש בו שני כרכים ואני מקווה שנעשה, הוא הושלם לפני שנה, אבל דיו לתת תמונה מקיפה. אנחנו נעביר במספר עותקים מספיק לוועדה. אני רק מקווה שיהיה לחברים הזמן המספיק לעיין בחומר. את הספר הזה הוצאנו כסקר כללי על מנת להראות את מצב המיס ליום ה-25 למדינת ישראל, עשינו כמיטב יכולתנו, היום אנחנו יודעים הרבה יותר. אני חושב שיש שם הרבה נתונים על גידולים, זה כמובן מעודכן לאותו יום בו הוחל בהכנת החומר.

היו"ר ש. תמיר: האם אתה טבור שבהמשך - כי כרגע יש על סדר היום דבר אחר - אתם היא הכתובת הנכונה לספר לנו מה הם התכניות בנושא ההתפלה או מקורו אחרים להשקאה.

מר קנטור: זו היתה בקשתי אליך להקדיש דיון לנושא הזה.

היו"ר ש. תמיר: עכשיו נעבור לשאלות על יסוד ההרצאה של הבקר, אבל אני כבר אומר שבעקבות קבלת הסקר ברור שנזמין אותך שנית.

א. אבטבי: ובכן, אני בין אלה שח"כ זילברברג דיבר עליהם שנימצאים אולי בתחילה או לפני סוף הקו. מאחר והיו לנו הרבה שיחות בעבר עם מר קנטור, אני מרשה לעצמי לחלוק בשני משפטים על כמה דברים שאמר.

אני לא חושב שאין פתרון לבעיה הזאת כפי שמעמידים אותה. אומרים שהתכנון הוא לא תכנון צודק, הוא לא תכנון נכון, זאת היא נקודה. ידוע לנו כי בעבר לא היו מיס בנגב, או לא הגיעו מיס למקומות המרוחקים כי לא היו מוליכים, לא היו קווי מיס. עד שהיו קווי מיס, כל מי שקיבל כמות מיס קבעו כי זאת היא כמות המיס המגיעה לו. למישהו קבעו 60% ואחר כך 70% ואחר כך 80%, הרבה יותר ממה שהוא השתמש בכמות המיס. לאחר מכן באה ועדת חזני שקבעה דבר פחות או יותר צודק: אמרו, יחידות משק פעם אחת, בני 18 ומעלה שצריכים להתפרנס באותו משק. זה נותן את הפתרון, לדוגמא: אם משק עלה לקרקע בשנת 51-52, היה 60 יחידות עם 120 נפש. היום הוא אמנם 60 יחידות אבל הוא עם 600 נפש, כמות המיס שלו נשארה אותה כמות. האנשים האלה צריכים לחיות מהמיס האלה.

שנים רבות אנחנו שואלים מדוע מסקנות הועדה לא פועלות. מסקנות גד יעקובי פעלו מיד כעבור חודש.

אני רוצה לומר דבר חמור יותר: איך אפשר להסביר וצריך להסביר, ולתת תשובה: משק של 60 יחידות עם 600 נפש, יש לו מיליון קוב מיס - אני לא מדבר עכשיו באחוזים - משק אחר שיש לו מחצית האוכלוסייה הזאת, יש לו כפול מיס. זאת שאלה שעליה אי אפשר לא לתת תשובה. זאת שאלה שצריך להביא לפתרון.

אם מישהו אומר שהעומס הכספי זהו הקריטריון היחידי שיכול להבטיח, לא. הדבר היחידי שיכול להביא לפתרון הוא שצריך להביא בחשבון את היחידות, לקבוע תכנית יחידות מחדש ואז

אחה יכול לבוא ולהגיד לו: יש כמות מסויימת של מים במאגר המים במדינה, זה יחולק עפ"י יחידות כאלה וכאלה, קריטריונים כאלה וכאלה. מקבלים את הדין, לא יכול להיות שהשכן יקבל כפול מים מהאוכלוסיה והוא מקבל מחצית מים מכלל האוכלוסיה.

פ. גרופר:

השאלה הרי התחלקה לשניים היום. אני חושב שנדון לגופו של ענין הקנסות והדיון וכל המבנה נדון בישיבה מיוחדת או כמה ישיבות. אני חושב שאנחנו היום עלינו על דבר שהוא יסוד כל החקלאות במדינה. בלי זה אין חקלאות ולא בקלות אני יכול לקבל את דבריו של ח"כ אבטבי ולא בצורה כזו שאני אטען היום מה שאני אטען, מפני שזו בעיה שצריך לחקור בה, זו בעיה לא רק של מים אלא של אדמה ואם יש בנים במשקים שאין להם אדמה, אז הם עוזבים. אז באמת נשאר רק בעל המשק ואולי עוד בן ואולי גם לבן הזה אין אפשרות לחיות. זו שאלה מאד מעמיקה ואנחנו צריכים לחת דעתנו עליה. זו בעיה של מדינת ישראל ואם ננסה להיכנס לבעיה הזו דרך המים, זה דבר כבד ביותר וזה לא סתם כך שנוכל להגיע להמלצות - אם משותפות או לא משותפות - מפני שזה באמת חמור.

אני רוצה לגופו של ענין - גם כחקלאי וגם כאדם שעוסק בארגונים ויש לו הרבה חברים כאלה וארגונים מיישבים וארגונים מטפלים בנושא חקלאות, יש לי טענה גדולה לנציבות המים.

השאלה היא שאני רוצה עכשיו להתייחס

לחלק הראשון ולא לחלק השני, כי החלק השני אני באמת מציע אדוני היו"ר, זה לא ישיבה אחת ושתיים, אבל אנחנו מוכרחים להיכנס ולמצות את השאלה עד כמה שאפשר.

לחלק הראשון: זה שצריך להיות סדר

וזה שאנשים קבעו את הסדר הזה ולא הייתי מעורב בזה, על זה אין ויכוח. אם פעם הסדר הזה הלך ע"י זה שסגרו ברזים, מישהו קבע את זה. אני מסכים עם נציב המים שזה נקבע על דעת כל הארגונים, לא באופן שרירותי, זה ברור לי, כי משרד החקלאות זה אחד המשרדים אני מסכים ואומר שזה משרד העוסק בשיתוף פעולה עם כל הארגונים המיישבים במדינה ועם כל החקלאים ואם הוא עושה משהו, אם כן טוב או לא טוב, הוא עושה על דעת כלם, על דעת הרוב נגיד, אבל הוא עושה את זה על דעת הארגונים ולא באופן שרירותי לבד, לא מורידים ב-12:00 בלילה פקודות שמעלים את המחירים או מורידים, בכל זאת יש ויכוחים וממצים דברים.

אבל אני לא מבין את הנציבות: אם

נקבע שיש קנסות ואם זה טוב או רע אני לא נכנס לזה עכשיו, מתברר ששנים לא גביחם את הקנסות האלה. אז מה הטעם? סתם לקבוע משהו בחוק ולא לבצע, אז אין טעם לזה. אז הצטברו היום מיליוני לירות, אני לא יודע כמה - נקבל ממך את המספרים - זה לא צודק, אז ח"כ זילברברג היה לפני 4 שנים צריך לבוא לכנסת, להעלות את הבעיה כאן ולהגיד שהדרך לא צודקת, בואו נחפש דרך אחרת. אבל להשאיר את הדרך, כי היא נקבעה על דעת כל כך הרבה ארגונים, וגם לא למצות אותה - מה הטעם?

אני נגד סגירת מים אישית, אני נגד

קנסות אישית, אני נגד הכל - אז מה הטעם שהיום נבוא והצטברו כל כך הרבה מיליונים ואתם לא עשיתם כלום? אתם לא יכולים כך להמשיך לנהל. אתה בעצמך אומר שלסגור ברז זה נשק אטומי ואתה לא מסכים עם זה. אבל הדרך השנייה, גם כן לא ביצעת אותה, אז הנה הגעת למה שהגענו היום שמבקשים לבטל את הקנסות או לצמצם אותם.

לכן, השאלה שלי היא, מדוע אתם לא

מיציתם את הדרך שהוחלט עליה? אם היא לא טובה הייתם צריכים לשנות אותה, אם היא לא צודקת הייתם צריכים לבטל אותה. אבל לא להשאיר דבר בצורה כזו עד היום. ואני מדגיש - אני גמרתי את דברי - אני לא רוצה

להתייחס לשאלה השנייה, כי אני חושב שהיום לא נדון בה, כי היא השאלה.
לא הקנסות קובעים פה.

מ. דרובלס:
יש לי כמה שאלות למר קנטור: (א) לא שמענו אם יש לך את המספרים, כמה ישובים חקלאיים בארץ - ואני לא מתכוון לישובים אינדבידואלים אלא לישובים מושבים או קיבוצים - לא מגיעים היום ל-70 אחוז מכלל מיכסת המים.

שאלה שנייה, ישנם הרבה משקים - ובעיקר מושבים - שהם מתוכננים כמשקי רפת. לאחר שקרה מה שקרה עם ענף הרפת בארץ, הרבה מהמושבים האלה חיסלו את הרפת ונשארו בתכנון כמשקי רפת, כידוע משק רפת מקבל מיכסת מים יותר קטנה ממשק פרדס ומישהו אחר. מה דין הישובים האלה שעל הנייר הם נשארו מתוכננים כמשקי רפת ובאופן ממשי אין להם את הקיום? והרי לכאורה אותם הישובים, ומשקי רפת יש מתחת ל-70 מכלל כמות המים המתוכננת, הרי כלפי אלה מדובר על הפעלת לוח ב' ולוח ג' של קנסות המים בקשר להבטחת הקיום המינימלי. לא מדובר מעבר לזה, אלא על הקיום המינימלי.

היסברת שהישובים - ובעיקר ההתיישבות הותיקה - יש כאלה שמחזיקים מעבר ל-100 אחוז מכמות המים, אבל זה דבר שירשנו מהעבר ולאחר שירשנו מהעבר ועם ישום מסויים היה לו כך וכך דונם מטע, הרי אי אפשר היה להגיד לו שהוא ייבש חצי מטע היות ואין לנו מים. נניח שהנימוק מתקבל על הדעת, למרות שבמקומות אחרים זה נפגע. אבל אם אנחנו ממשיכים, מדינת ישראל כבר קיימת 26 שנים, במשך התקופה הזאת יש להניח שאת אותו המטע, במידה והוא מחזיק, הוא צריך לחדש. האם נציבות המים לא חשבה לבוא לישוב כזה שמחזיק מעל 100 אחוז מים, ולהגיד לו: מה שהיה לך היה לך וכמובן במידה ואתה מחזיק מטע, לא מן ההגיון לאחר שהושקע הרבה כסף לייבש את המטע, אבל את המטע אתה צריך לחדש, מתי יבוא סוף בכדי לבוא ולהגיד שאנחנו חייבים פחות או יותר ליישר את הקו שהקו יהיה פחות או יותר ישר. אתה החזקת מטע, אבל תדע לך שלאחר החידוש לא תקבל מים לאותם האדמות האלה שאתה מחזיק מעבר למיכסה המקובלת. האם יש מחשבה כזו ללכת בכיוון זה?

מהי כמות המים שצורכים היום לבריכות דגים?
מה המחיר של המים שעולה לנו שהם אינם, ובאין מחיר אנחנו מייצרים דגים כאלטרנטיבה לבריכות הדגים, במידה ונעלה על המחשבה שזה ענף מסויים שחי בעיקר על מים, והרבה מים, אולי כחוצאה מכך לא יהיו "גפילטע פיש" - מה היה קורה עם הענף הזה של דיג בבריכות, אם היה נמדד במידה והוא כדאי לאור המצב שמר קנטור מסר.

האם אין בארץ גידולים מסויימים שהם לא כל כך רנטבילים וצורכים כמויות מים גדולות? האם יש היום מוסד כלשהו שיבוא ויגוד: נכון שיתכן ואותו החקלאי שיש לו את ה-70 אחוז מים, אבל אולי הוא מנצל את ה-70 אחוז מים לגידולים לא רנטבילים. הוא יכול לבוא ולהגיד: מה זה איכפת לך, לי יש 70 אחוז, אני את ה-70 אחוז האלה צריך להשקות אותם, צריך לבדוק אם יש גידולים לא רנטבילים.

א. לבני:
הייתי רוצה לדעת מה יחסי הגומלין בין נציבות שרות המים ותה"ל.

ב.צ. חלפון:
הבעיה היא בעיה חמורה. יחד עם זאת אני חושב שנעשה פה אי צדק מהתחלה כשחילקו את כמויות המים ולא ניתן בשדי משרד ממסלתי לעשות את זה, ולדעתי הכנסת היא הסוברנית להחליט לבדוק מה שנעשה. אם העניין הובא לפה, אני חושב שזה המקום הנכון וצריך לבדוק את העניין.

רציתי לשאול, מה הן כמויות המים
סוּפֵקוּ מאז נקבעו המיכסות. שאלה שניה, מי הם העבריינים בשנים
האחרונות.

א. זילברברג:
יש לי הערה אחת כדי שלא תהיה אי-
הבנה. אני אמרתי בהתחלה שהשאלה
שאני העמדתי זה לא הויכוח עם נציב המים. מה שאני מחכה מנציב המים,
שהוא בקי מכולנו בענין זה, שהוא יביא בפנינו את הבעיה, וזה הוא
ודאי יעשה בישיבה הבאה.

לצערי הרב אנהנו הפכנו מומחים
לתרץ בעיות אך לא לפתור בעיות. הפעם אנחנו מחפשים את הפתרון לבעיה
ואם בחוץ דברייך משתמע שעל נציבות המים לשנות מדיניות, בגלל זה
אנחנו העלינו את זה כאן ואנחנו רוצים לעזור לך לתקן עוול שבאיזה
שהוא מקום זה נעשה, תעלה את זה בפנינו. אני לא רוצה להיות בויכוח
אתך, אני רוצה לעזור בענין זה. אתה ניתקלת במצב מסויים שאתה לא
יכול להיכנס בו, אנחנו רוצים לעזור לתקן.

ע. פיינרמן:
יש לי שתי שאלות לנציב המים. האחת,
אתה דיברת על תכניות קיצוץ או על
הכרח בקיצוץ בסדר גודל משוער של 30 מיליון קוב לשנה, העשוי להתחיל
מהשנה הבאה. האם יש לכם איזה שהן תכניות איך לקצץ? ממי? יש בארץ
הרבה צרכני מים, יש לכל אחד מהם מיכסת מים משלו, איך בכוונתכם
לקצץ קיצוץ טוטאלי שווה לכולם או לפי איזה שהוא קריטריון אחר.

שאלה שניה, אתה אמרת שאין שום
קשר בין התכנון שנעשה ע"י זרוע אחת של משרד החקלאות - וזהו המרכז
המשותף לתכנון - לבין הקצבות המים שנעשות ע"י מינהל המים שהוא זרוע
שניה במשרד החקלאות.

מר קנטור:
אני חושב שזה לא מדוייק.

ע. פיינרמן:
אם זה לא מדוייק, אשמח אם תתקן
אותי. אם יש קשר, אמור לי מהו
הקשר הזה. אם אין קשר, אני רוצה לדעת למה אין קשר.
אני אסיים בשאלה שאולי לא כל כך מהתחום שלך, אבל אתה מייצג פה את
משרד החקלאות, היה רצוי שתביא בפנינו לישיבה הבאה מה הם המפתחות
לתכנון המים, לפי מה הוא נקבע לצרכנים שונים. מהו המפתח לפיו
נקבעה מיכסת המים לבעלי מושבים, למשקים, לקיבוצים, לכל צרכני המים.

היו"ר ש. תמיר:
בטרם מר קנטור ישיב, האם האורחים
שלנו רוצים לומר משהו?

מר הורוביץ:
אנחנו היינו מודים על אפשרות
להשתתף בדיון על עצם הנושא ולא
יותר בשאלה הטכנית של גביה או אי-גביה בקנסות. אם אפשר להשתתף
בדיון הרחב.

היו"ר ש. תמיר:
בהחלט, אתם תוזמנו. מר קנטור,
בבקשה.

מר קנטור:

לפני שאענה לכמה וכמה תשובות, אני רוצה להעלות כמה הרהורים משלי אם כי אני סבור שלנושא התכנון הכללי של חקלאות בארץ כדאי יהיה להזמין בהזדמנות חברים נוספים ממשרד החקלאות ואני מציע בהחלט לעשות זאת. אני חושב שצריך לבקש את שר החקלאות להביא את הצוות שיכול לספל בסוגיה של התיישבות, חקלאות ותכנון כלכלי של המשק החקלאי.

עם זאת, אני רוצה לציין כמה וכמה נקודות. אני רוצה להעיר כמה הערות לנושא של מיכסות ותכנון ואני אתחיל מהסוף.

רבותי, אני חושש שאף אחד מאתנו, מהחקלאים, היום איננו חושב שהתכנון החקלאי שנעשה לפני 20 שנה הולם את המצב של היום. אין אני חושב כך. לא מבחינת אמצעי יצור, לא מבחינת היחידות, לא מאף בחינה. אני חושב שמי שיקרא את תכניות הגידולים עליהם התבססו לפני 25 שנה, אין לו שום דמיון למה שיש היום. ואני חושב שאין היום חקלאי החושב שאפשר להתפרנס מ-25 דונם קרקע או 17 דונם מושקים לפי איזו שהיא תכנית משק ועל זה בלבד. אני חושב שזה לא כך.

היום המים והנחלה של החקלאי היא חלק קטן מאמצעי היצור שלו ואני חושב שכל הסתמכות רק על נושא המים היא כוחה איננו יפה להיום הזה. היום, בחיאוריות של משק מתמחה, אנחנו כולנו - אני מדבר על חברי החקלאים ואני שומע מהם - מדברים על ריכוז אמצעי יצור בקבוצה אחת והשניה, בלי קשר ל-15 או 16 קוב ליחידה, כי ממנה לא יוכל להתקיים ואני בטוח שיש פה חברים שבנושא זה יוכלו לנאום טוב לעין ערוך ממני. ואני חושב שצריך, כי אני חושב שההסתמכות על יחידות משק ומספר נפשות, היא הצגה מוגבלת ואין כִּלְחָה יפה להיום ואנחנו מדברים לא רק על היום אלא על מחר ועל עוד 10 שנים.

משום כך, אני חושב שאם אנחנו באים היום וטוענים על התכנון, כדאי שנראה אותו וכדאי שלא נסמוך עליו יותר מדי כי אני חושב שתשלום שטרות של נוסחאות שכותן היה יפה פעם איננו יפה היום. הבחינה, לפי עניות דעתי, צריכה להיות מקיפה ואחרת.

אבל, אמרתי פה את השקפתי ואם ירצו פה לדון - בבקשה, אם כי אני מודה שבמשרד החקלאות קיימים כלים טובים, ציבוריים, לבחינת תכנון חקלאי. אני חושב שיש שם פורום נכון המייצג את כל חקלאי מדינת ישראל, אבל - ואני יודע שהנושא הזה נדון מדי פעם ובטוחני שהוא יחזור וידון שנית.

כאשר ח"כ אבטבי אומר: למה לא הגשימו את ועדת חורין ולמה מגשימים ועדת גד יעקבי? יש כל ההבדל בעולם, אדוני. ועדת חורין, כלשונוך, באה לכאורה לקבוע למי צריך להוסיף. אין מה להוסיף. ועדת גד יעקובי, באה לתת נוסחה איך לשמור על סדר וזה היה דרוש כאויר לנשימה, כי כל האמצעים בידינו לשמור על סדר היו פגומים. ואני צריך להגיד שלא צריך הרבה בכדי שלא יישמר הסדר, דיו המכתב של ועדת הכלכלה שעבר כבר בפני כל הארץ. ועדת הכלכלה ביטלה את תשלום הקנסות. שנה אי אפשר יהיה עכשיו לגבות קנסות, לא צריך הרבה. ואנחנו נאלץ ללכת לספירת מים, חריפה מאד, אבל נגיד שזה כמובן בשם הכנסת, אולי זה הדבר היחידי שיכול לתת משקל כנגד.

כך שלא צריך הרבה, במשטר שלנו, על-מנת לפרוץ כל גדר. הדבר שאנחנו מחפשים אותו, איך לשמור על סדר. אני חושב שזה האלף בית לשמור על סדר וכשאנחנו מדברים על איך לשמור על סדר, זה מה שכתוב ברשיון. באותו רגע שיהיה אחד בקבוצה הזאת מבעלי הרשיונות שהוא פטור מהסדר הזה, כל הסדר לא קיים. לא קיים באופן מוחלט. אז מוטב, שועדה זאת תמליץ - ואני אעביר המלצותיה הלאה - ואומר לבטל את הקיצוב. היום אין דרך אחרת, לא יכולה להיות דרך אחרת.

ואני חושב שהענין רציני ממדרגה האשונה ומשום כך ביקשתי מהיו"ר היום לסכם בסוגיה זו: שומרם על סדר או לא שומרים עליו, זאת השאלה.

אני רק אומר לעצמנו, אנחנו במאמצים עצומים מקימים את מסגרת הסדר הזה והמכשולים העומדים אי אפשר לתאר. אני פה לא רוצה להלאות אתכם ברשימה ארוכה של הקשיים והבעיות בהידוק חגורת השמירה על הסדר הזה. לפי תקנות שהיו בעבר, עד שיכולנו להתחשבן על העבירות עברו שנה ושנתיים ולאחר מכן לא היו לנו כלים. צריך לעבור שבעת מדורי גיהנום בכדי לעבור על כך.

כאשר ועדת יעקובי, ולאחר מכן מועצת המים ותקנות קרן האיזון, באו לביטוי לפני שנה והתחלנו ליישם זאת, התחילה שרשרת נוספת של כל מיני קשיים ציבוריים בענין הזה. ואחד מהם זה זה. אפשר לא לשמור על הסדר.

ח"כ גרופר שאל: מדוע לא גביתם עד עכשיו. קודם כל אומר, גבינו. ואני צריך להגיד שהיו פה קשיים לא מועטים. ניתן היה להתגבר על זה תמיד ע"י סגירת הברז. לא רצינו ללכת כה רחוק, רצינו ללכת תוך חינוך, תוך התחשבות במשק וכד". היום עברנו את כל התהליכים הללו, הכל, אין משק שאיננו יודע שצריך לשמור. היום יש משק שמחכה רק לאיתות אחת: לפרוץ אותו. ואני צריך לומר, אני מדגיש את זה כל פעם: רבותי, היום, אם אנחנו כולעו לא נשמור על סדר, לא נחזור אליו. אני מזהיר את עצמנו לגבי החומרה של הדברים, הם חמורים באופן שאולי אין לי די מילים על-מנת במספר מילים להציג את הבעיה כפי שהיא.

ח"כ דרובלס שאל כמה ישובים אינם מגיעים ל-70 אחוז. את זה אני אביא במסגרת האינפורמציה, אם כי אני רוצה פה לחזור ולומר: אין הגדרה בכל הארץ של תכנון של מאה אחוז ו-70 אחוז. יש איזורים בהן הנקודות האלה אינן קיימות בכלל. זה לא נושא חקיקתי ולא נושא שתייב אי פעם להגדרה ואני רוצה להזהיר את עצמנו מהיבט כזה שיש תכנון שלם על כל מדינת ישראל. אין דבר כזה בנימצא.

ישנם איזורים בהם התכנון ההתישבותי לא בא לביטוי מספרי, מה תהיה המיכסה שם, מה תהיה המיכסה המתוכננת - איזורים ותיקים שלא חל שם שינוי. משרד החקלאות או המוסדות המטפלים בזה לא סיכמו מספר מדויק, מאיזה שהוא טעם שאינני יודע מה הטעם, אינני יכול לענות על זה. אז יבוא מישהו וישאל למה לא מתכננים עכשיו. אני צריך להגיד לך: היה לי ויכוח חריף מאד עם נכד של אחד ממתישבי דגניה. הוא אמר שהוא רוצה להביך: מי שמך, אני חי פה 80 שנה על חלקה מקובצת של 17 דונם או פחות, שם האקלים שאי אפשר להשוות לחוף, הם פי 3 משפחות או פי 4 ממה שכתוב אצלי בנייר, אז מה אני מוריד ממנו, מי שמני לכך, מי פה דיבר על תכנון, איזו מדינה היתה קיימת כשהוא שם התחיל להתקיים? כך שהבעיה לא פשוטה חברים. אז אני שם נוקט בפעולות שונות לחלוטין, אבל אני רוצה להגיד לועדה, עבודה זאת איננה קלה. אם ועדת הכנסת תרצה לטפל בזה, היא תצטרך לחתום על הרבה שנות שרות בקדנציות רצופות על מנת לטפל בסוגיה זאת. גם לפרוצדורות הללו יש בעיות. משרד החקלאות, עם כל האירגונים שלו, עמל קשה להתמודד עם סוגיה זאת.

מכאן עוד יותר קשה, מדוע לא אומרים, כאשר עוקרים עץ באיזה שהוא מקום, ששם בכתם הזה, שם יש כחם יבש. אז רבים טוענים שאני מקים מדינת משטרה, מבחינת משק המים, ואני אינני חושב שאני עושה את זה, אבל אם זה היית רוצה שנעשה, ח"כ דרובלס, אז אינני מכיר משטרה שתוכל להקיף את זה. היום יש טכניקות כאלה שאני יכול לבוא ביום שמשקים ולא אדע שמשקים. לזה רוצים להגיע? אנחנו רוצים להגיע לאיזה שהוא סדר שאפשר לחיות אתו ואני חושב שלא

זה הסדר לבדוק מיהו משק חלב, מי מכר הלילה את הפרה שלו, מי יקנה מחר את הפרה שנמכרה מהמשק השכן. איפה אפשר לעשות את זה בכלל? במסטר הזה אנחנו רוצים לחיות? ההערה שלי פה היא לא כנציג מים, אלא כעצה.

אני חושב שצריך למצוא דפוסים שאפשר להסתדר אתם. אני חולק על ענין מספר פרות ועל ענין מספר עצים.

השאלה לענין בריכות דגים - אנחנו נימצאים בצמצום קבוע של שימוש במים מחוקים לבריכות דגים. היום, בשיפלת החוף, אין יותר בריכות של מים מתוקים. היום יש עוד באגם המזרחי בלבד - באיזור החולה ובאיזור בקעת הירדן. איזור בקעת הירדן, לפי גזירה שלנו ששם ההתקוממות היא כמעט עם נשק ביד, לעבור לבריכות מאד אינטנסיביות באופן שיצמצמו את כמויות המים למידה שהיא בהחלט סבירה. היא פחות מגידול חקלאי בהשקיה כלשהו. לפי דעתי, זה בהחלט סביר כי אם אחר שטח יעבור לשלחין נצטרך להשתמש בכמויות מים אחרות ומבחינה משפטית, כל חקיקה שהיא, מגיע לו לעבור על אותו שטח אצמו לגידול כלשהו, שהוא זכאי להחליט, אי אפשר להכתיב לו איזה גידול לעשות ואיזה לא לעשות. על כל פנים, נעשית פעולה רצינית השנה, מחייבת השקעות עצומות, ספק בעיני אם נוכל לעזור. משרד החקלאות יכול לתת את מלוא הסיוע הדרוש. זה כולל מחקני סירקולציה ומחקנים של אורור וטיפול אינטנסיבי מאד בגידול בריכות.

בחולה, הדבר הוא אחר לגמרי. שם בריכות הדגים משמשות לשימוש דו-תכליתי - גם כמאגר אגירת מים לקיץ, כי אם גם נאסור את גידול הדגים הם יצטרכו לקיים את המאגרים בכל מקרה - גם באותם האיזורים, לפחות מחצית מספר הבריכות נימצא על אדמה ביצתית שאין שום אפשרות שם להחזיקה יבשה, אין אפשרות טכנית ושם השימוש במים לבריכות דגים נסו הוא זהה לגמרי לגידול רב שנתי שחייב להיות, כי שם אסור להחזיק את השטח פראי ללא עיבוד. אבל גם שם נעשות כמה פעולות ואולי באחת ההזדמנויות אספר עליהן.

לשאלה אם יש גידולים בלתי-רנטבילים שאנחנו שמים עליהם יד. אני לא מכיר היום בישראל אדם שעוסק בגידול בלתי-רנטבילי, היו פעם, אבל היום אני לא מכיר כאלה. יש סוגיות שונות של משברים זמניים בענף, או תקלות בענף ואפשר להתייחס להן כמו לאי הצלחה זמנית, נגיד בענף ההדרים בזן זה או אחר, ספק אם הטיפול הוא ע"י עקירה. כך שהבעיה היא אחרת, אני רואה אותה במישור אחר ואני חושב שלהניף שם רק את הגרזן בכל מקום זה לא הפתרון, אולי זה פתרון יעיל כנציג מים, אבל סה"כ זה לא פתרון חקלאי.

לגבי השאלה, מה הם יחסי הגומלין בין נציבות המים ותה"ל - היחסים תראה אותם כאילו מוסד אחד.

גם ח"כ חלפון, אני תמה על נקודה אחת. כאשר כל ח"כ רגיל מציע שתכנון המיכסות יעשה פה, אני מקבל כי לא בחן את זה אף פעם מצד אחר, אבל אני ממה על ח"כ חלפון שראה כאן את המקום הנכון ביותר לעסוק בתכנון. אני צריך לומר, כפקיד נאמן, כעובד מדינה נאמן, אני מקבל כל שולחן שיעסוק בתכנון ואני מציע את זה לכל פורום ציבורי, כי אני רואה את הבעיה כל כך כבדה, כל כך רצינית שחשוב שיעשה ברצינות ובאחריות. זו לא מלאכה לא ליום, לא לשבוע וגם לא לשנה. זו סוגיה שצריך לעשות אותה ברציפות. לא יהיו פה מהפיכות, כל מהפיכה בענין זה תגרום נזק לעיין שיעור יותר מהתועלת שהיא תביא בעקבותיה.

השאלה מה כמויות המים שחולקו מאז 1959. אני סבור שבחומר שיהיה בידכם יש כל התשובות המספריות לשאלות על כמויות מים שאתם מבקשים.

לגבי עבריינים בשנים האחרונות, אני אומר שהעבריינים הם מכל הצבעים. לא כאלה שעומדים ב-70 אחוז ולא ב-100 אחוז ולא מושב, ולא מקיבוץ ולא מפרטים - מכל הצבעים, כאשר כיום עומדים בראש הסקטור העירוני. זה טוב, אז אפשר שם להפסיק את המים.

ח"כ פיינרמן, לגבי התכניות לקיצוץ מים, ובכך אנחנו עיבדנו לגבי השנה האחרונה תכנית לקיצוץ מים, הבאנו אותה לדיון בכל הפורומים הציבוריים הקיימים וכל הנציגות החקלאית מודעת לעניין זה. אומר יותר מזה: לא היה ארגון חקלאי אחד שביקש השתתפותי בדיון ולא באתי לשם, לא היה דבר כזה. כך שגם ההצעה עברה כל מיני וריאציות ויש בידינו הצעה לקיצוץ של בערך 80 מיליון קוב, שאינני יוֹקֵע אם לומר אם היא מוסכמת או לא, אבל בסה"כ אפשר לומר שהוא מוסכמת. אני אביא את המפתח, הוא איננו בידי כאן. היא מתחשבת בזה שיש בידו מעט מים, היא מתחשבת בזה שיש לו הרבה מים, היא מתחשבת בשטחים שכולם מטע מונוקולטורי, היא מתחשבת בכל הפקטורים התכנוניים שמנו כאן. אני חוזר ואומר, היא לא סיפקה את כולם ואין הצעת קיצוץ שיכולה לספק את כלם, אבל אני חושב שהיא הרע במיעוטו שניתן היה לעשות.

לגבי תכנון קיצוץ כל שנה, אני אינני רוצה - זאת לא הצעה שלי, זאת לא הבשורה שאני מביא לחקלאי ישראל - אני חושב שחקלאי ישראל, אם יגלו הבנה למשק המים, אפשר לעבור את המטה-מרפוזת הזאת הנדרשת בהבנה ובאחריות הדדית והייתי אומר שאפשר לעבור את זה ללא כאב. אבל את זה אני מעדיף להביא את העניין הזה, כאשר נדון על נושא המים כללית.

לגבי המפתחות של מתן מים - מאז שנכנסו תקנות הקיצוב לתוקפן, הגורם הדומיננטי במתן מים בתוספות מים לישובים חקלאיים היה המלצות המרכז לתכנון. המלצות אלו בדרך כלל לקחו בחשבון (א) את המצב הפיתוח של אותו ישוב, (ב) או סיבות מיוחדות שהיו באולו ישוב. זה היה הגורם הדומיננטי. גורם שני היה שינויים בנורמצייה של מים לאותו גידול. והיו גם כאלה. גורם שלישי, זכאות משפטית. היו כאלה שלפי חוקי מדינת ישראל והצדק והיושר הגיע להם, אז קיבלו.

אני רוצה לסיים דברי בנקודה אחת והיא, אני חוזר, על עניין שמירת הסדר. רבותי, כל המלצה לטפל אחרת במי שיש בידו מיכסת מים קטנה ואחרת במי שידו מיכסת מים גדולה, לא ניתן. כי אם קיימת אפשרות להוסיף למישהו כמוג' מים, למה להוסיף לו את זה בדרך עבריינות? למה להוסיף לו את זה ע"י שימוש בכח שהוא לקח בכח ולא צריך להענש על כך? אז חייב נציב המים לתת לו את שם הדין, אם זה ניתן. אבל אם זה לא ניתן, אין שום אפשרות של אפליה בשמירת סדר. זה מהבחינה העניינית, כי מהבחינה המשפטית אם תהיה אפליה אחת בדרכי ענישה, היא תהיה קיימת לכלם, כי החוק לא מכיר אחרת ואז אני חושב שנציב המים יעשה את הדבר הכי נכון: או להשתמש בסגירת מים או לבטל את הקיצוב.

א. זילברברג: יש לי בקשה אחת, אני מבין שיש הרבה חומר וגם עברתי קצת על החומר, יש כאן שאלות קונקרטיות שיותר קל לנציב המים לתת תשובות מאוחר יותר. דבר שני, אני רוצה שנצא מהנחה שאם החלטנו בישיבה הקודמת לפנות לנציב המים עם המלצה, בינתיים לא להפעיל את הלחץ של הגבייה, היתה כתוצאה מזה שאנחנו שומעים מה מתרחש בשטח. אני מקווה שאנחנו נקיים את הדיונים מהר, אבל הבקשה הזאת צריכה להישאר מבחינת הגבייה, מבחינת הלחץ, עד גמר הדיון. יכול להיות שנגיע למסקנות והמסקנות שלא יעמדו בסתירה או כן יעמדו בסתירה, בינתיים לא פירסמנו הודעה לציבור שמבטלים את הקנס. היתה בקשה לדחות את הגבייה, את הבקשה

הזאת אנחנו לא נוכל לשנות, אז אם יש מקום לבקשה הזאת - היא צריכה להישאר.

פ. גרופר:
אני רוצה לשאול אותך שאלה ונראה
אם נוכל להגיע לאיזה שהוא הסכם
בינינו: אנחנו יכולים כאן לקבוע להחיש את הדיונים, נניח שבשבוע
הבא יהיה דיון ולאחריו. השאלה שהעלה ח"כ זילברברג, זה יתכן לדחות
עד חודש ימים?

מר קנטור:
רבותי, איננו מתחילים בענין זה.
אנחנו גבינו כספים, יש נושאים
שנידונים בבית משפט, יש כספים שגבינו מהספק והוא עוד לא גבה מהצרכן.
יש עיקולים. אין שום אפשרות לומר עוצרים, באיזה שלב עוצרים? מה
עוצרים? אני צריך להודיע לכל בתי המ"ש, לכל הספקים, יוצאים לפגרה
בענין הזה. אני מציע לוועדה, זה נושא שאם זה נושא של שבועיים-
שלושה שום אסון לא יקרה שהתהליך ימשך. אבל אם לבוא ולומר שהיום
מפסיקים, אני חייב לומר ח"כ זילברברג, הבנתי האזרחית את הענין
אומרת שעדיף ונאה יותר לבטל ולהתחיל אחר כך מחדש. או להחזיר או
לעשות כל אקט שהוא. אני חושב שזה הריסת מבנה שטרחו עליו שנים על
הכנסתו למשטר.

אני מוכן להתחייב כאן להחזיר בו
ביום, באותה שעה, את כל הסכומים שניגבו.

אני רוצה לציין עוד דבר: כל החלטה
שתקבל פה מוכרחה למצוא ביטוי בשינוי בסיסי בחוק, זה לא ניתן לעשות
מהיום למחר. אז נכריז עכשיו מורטוריום, על מה נעשה את זה? הלא אם
אתה רוצה לתת לגיטימציה לתכנון, תצטרך לתת ביטוי מה זה תכנון וזה
לא פשוט.

אני חושב שאנחנו פה עושים דבר חמור
לשמירת הסדר ואני פונה לח"כ זילברברג לקבל את הצהרתי לפרטיכל, שכל
קנס שיוחלט עליו כדין החזר, הוא יוחזר ואם ח"כ זילברברג יתבע ממני,
יחד עם ריבית מקסימלית, אני מקבל על עצמי להשיג את הסכומים הללו
מהאוצר עם מלוא הריבית.

א. אבטבי:
יש לי הצעה. אני חושב שאנחנו צריכים
לחלק את הענין לשניים: לגבי הסדר,
לך יש מסקנות גד יעקובי וזהו הסדר. ההצעה של ח"כ זילברברג התייחסה
לשנים קודמות, עד לוועדת גד יעקובי. המדובר על אותן הקנסות שאתה
בעצמך הסכמת גם ש-80 אחוז מזה, מי שעוסק בנושא שיפור ויעול במים,
80 אחוז יוחזר לו כמענק. המדובר הוא באותם ה-20 אחוז. מה קורה עם
ה-20 אחוז האלה שלא תהיה גבייה במשך שבועיים-שלושה.

מר קנטור:
זה נגד מצפוני. אני מעדיף להחזיר
את הכל ולבטל את הכל. זה לא מוסרי.
אני לא מסוגל לעשות אקט בלתי מוסרי כזה, בעיני זה לא הולך. בעיני
זה לא מוסרי. אם היה אדם הגון, חלש ושילם אני אגיד שזה בסדר.

אני חוזר ואומר: אני מבצע כל חוק,
אבל אם שאלת את חוות דעתי, בעיני זה אקט בלתי מוסרי.

פ. גרופר:
אנחנו מחפשים כאן דרך שבמשך החודש
הבא - ונבקש את היו"ר, הוא לא שמע, -
שאנחנו רוצים באמת כל שבוע לפחות באחת מישיבות ועדת הכלכלה להיכנס

לענין הזה. אני שומע שיש חובות באיזור הנגב, ששנים לא גבו שם. אתה כאן מספר שיש תהליך גבייה וכו' - הלא באותם המקומות היכן שלא גבו עד היום, זאת אומרת אין עוד תהליך משפטי, עד כמה שאני מביין.

מר קנטור: שם אני גביתי את מלוא הסכום, אין לי טענות למשקים.

א. זילברברג: הנקודה שהתעוררה כאן היא יותר משפטית ואני חושב שהיו"ר יעזור לנו - אם אין צדק בחביעה, אין צדק מבחינה משפטית - אנחנו מערערים על כל המערכת הזאת. על הישובים רובצים חובות עצומים, אני עוד לא יודע לאיזה סכומים יגיעו. אני חי בהרגשה שאני נקבתי סכום שהוא פחות ממה שהוא באמת, זה ענין של עשרות מיליון לירות - יכול להיות שאני טועה. זה רובץ על הישובים. אני חושב שיש ערעור בנושא כזה, לא יקרה שום אסון - אם ניתן מבחינה משפטית - לעכב את הגבייה עד שנגמור את הדיון. אני חושב שזה מקובל.

הבעיה הועלתה בכנסת, יכול להיות שנצטרך להחליף חוק, אני לא אומר לבטל ולהכניס הפקר בענין הזה. אני אומר: לא מבטלים, דוחים עד גמר הדיון. יכול להיות שנימצא שיטה טובה יותר להכניס סדר, כי אני מפתח מאד מהסדר הזה. אני חי בהרגשה שהסדר הזה הוא אי סדר באיזה שהוא מקום.

היו"ר ש. תמיר: אני לא רק הייתי שותף, אני העליתי את הבקשה בשם כל החברים, בהצעה עד לדיון. אבל מה שאני רואה הוא שהדיון עומד להתמשך ואנחנו בעיצומו של קיץ, כלומר זאת היא שעה שיש צריכה גוברת ויתכן שאם תהיה הקפאה מוחלטת בגבייה, זה יעודד צריכת יתר. והבעיה היא קשה. הבנתי מדברי מר קנטור שהוא היה רוצה שנוותר על המשאלה שלנו. אנחנו הבענו משאלה, אנחנו לא יכולים להורות.

מר קנטור: אני הצעתי הצעה בהעדרך. אמרתי שהענין הוא בעיצומו. יש תהליכים בבית משפט, יש תהליכים בוועדות ציבוריות, יש תהליכים שאח רוב הכסף אנחנו גבינו כבר, ספק המים עומד בגבייה, המשאלה הזאת לא יכולה להיות מופנית אלי. אני מציע שהועדה הזאת תדון בענין בדחיפות ותראה מה ניתן לעשות. כל החלטה שתקבל, אם היא תחייב החזר כספי כלשהו, אנחנו נבצע אותו בפרק זמן הקצר ביותר, גם אם הועדה תמליץ על איזו שהיא קונפנסציה - נעשה אותה. ובלבד, שלא להפריע לתהליך אותו בנינו בעמל כה רב.

היו"ר ש. תמיר: אני רוצה להפנות את תשומת לב היוזמים. כאן מדובר על משאלה של ועדה. לא יותר. לטוב או לרע, אבל זוהי סמכותה וסמכותה היא ללא שיניים. הדבר האחרון שאנחנו צריכים להיות מעוניינים בו הוא ליצור מצב שבו נביע משאלה והיא לא תקויים. זה יכול לקרות וזה לא דווקא בעוכרנו, אבל ודאי שלא כדאי ליצור מצב שנביע משאלה והיא לא תקויים בגלל המלצה שאיננה יכולה לעמוד במבחן המעשי. במבט ראשון נראה לי שמר קנטור משתדל ללכת לקראת הועדה והייתי מציע שבנושא של המלצה כזאת לא נבוא להצבעות ולא נבוא לרוב או למיעוט.

אני אומר את זה לחברים החקלאיים בראש וראשונה שהם קרובים אל הבעיה והם מרגישים את הכאב יותר.

מ. דרובלס:

היות ואנחנו היום לא יכולנו לקבל את המספרים כמה ישובים לא מגיעים ל-70 אחוז מכמות המים, אני מציע - אנחנו כבר החלטנו, הבאנו את המשאלה בישיבה הקודמת - אם אנחנו נדון בשבוע הבא ומר קנטור כבר יהיה מוכן עם המספרים, הרי עוד שבוע במידה והדחיה לא תהיה, הרי שום דבר לא יקרה. נכון שאין לזה שיניים, אבל ועדת הכלכלה יכולה להביע משאלה והיא גם יכולה להביא המלצה בפני משרדי ממשלה. אנחנו פה חייבים משהו לציבור, לציבור שהוא די מוגבל בנושא זה ודומני שאנחנו לא נמלא את חובתנו הציבורית במידה ואנחנו נוריד היום את המשאלה לפני שנשמע את המספרים שהועדה ביקשה. לאחר שאנחנו נשמע את המספרים שהועדה ביקשה אפשר יהיה גם להתייחס. לכן אני מציע שמשאלתנו תישאר.

מר בן-ארי:

כנציג ציבור העוסק 8 שנים, בין היתר, בנושא המים בצורה אינטנסיבית ביותר - אני רוצה להגיד לאותם חברי כנסת שהם מחוץ דאגת אמת לענין העלו את הנושא, שדומני שאלה שבשם העלו את הנושא עלולים להינזק מהצעתם הם. דומני שהנהנים מאותה אפליה לא יהיו דווקא אותם חקלאים שחברי הכנסת מדברים בשמם.

א. זילברברג:

לועדת הכספים יש עכשיו תקנות שהוגשו ע"י נציבות המים. אחרי שאנחנו פתחנו כאן בדיונים, הם לבד החליטו שדוחים עד אחרי המסקנות הם החליטו לדחות את הדיון בתקנות שהוגשו ע"י נציבות המים עד שאנחנו נדון בענין.

אני רוצה להגיד שיש איזה הדים לדיונים שאנחנו פתחנו. למעשה הדבר היחידי שעשינו בכל הדיונים האלה, שהיתה פניה בינתיים לא לגבות ויש הדים טובים לענין הזה. זה לא אי-סדר.

היו"ר ש. תמיר:

אנחנו בשבוע הבא נמשיך את הדיון ואינני מאמין שנסיים אותו. אני רוצה לבחון באופן טנטטיבי - אנחנו לא מצביעים, אבל לבחון - מי בעד הבקשה.

א. אבטבי:

אנחנו היום שמענו דו"ח ונשאר את המצב בינתיים כמות שהוא. היום החלפנו דעות.

מר קנטור:

אני מבקש מועדת הכלכלה או יותר נכון ממר זילברברג, ויש פה תקנות של הכבדת הכנסת, כבר אמרתי ליו"ר הועדה, על מה שגורם הטיפול בכמה ועדות כנסת. אנחנו נאלץ לבטל את תקנות האיזון אם תוך ימים ספורים לא תאשר ועדת הכספים את ההיטלים כי היום זה מצב שאין היטלים, אין תשלום מיוחד לשנה הנוכחית. אני לא אתיר, בשום פנים, קיום סידרי קיצוב בלי סידרי בקרה. קורה פה דבר חמור ממדרגה ראשונה ואני חוזר ומבקש אתכם, חברי הכנסת, להתגייס לאחריות לענין, זה ענין חמור ממדרגה ראשונה.

היו"ר ש. תמיר:

רבותי, אנחנו איננו יכולים לתקוע ראשו בחול. אנחנו הבענו מישאלה, זאת היא ועדה פרלמנטרית, חלק מהגוף הריבוני, משרד ממשלתי חייב לכבד את דבריה אם הענין בחוקף. אני שומע נימוקים כבדי משקל.

אנחנו מתכוונים לשנות סדרים לעומק ועל פני הדברים - אני מביע דעה אישית - יש לי אהדה עמוקה מאד לדברים שאתה הישמעת היום, ח"כ זילברברג, ח"כ דרובלס - אבל כדי לעשות את המהפכה השקטה הזאת, שאני לא בטוח שהיא תהיה כל כך שקטה, נצטרך לעשות זאת יחד עם הממשלה, ללא ספק. אחרת נפגין כאן, נביע מורת רוח, אבל הדבר לא יתבצע. אנחנו מסגרת ועדה ממלכתית.

לא הייתי מציג שנוכח עמדה כל כך חקיפה של הנציב שאומר שזה יפגע במבנה קיים בטרם הקמנו מבנה אלטרנטיבי, לפגוע קשות במבנה הזה. מאד לא הייתי מציג שנעשה זאת. גם לא הייתי מציג שנעביר את זה פה ברוב על חודו של קול לכאן או לכאן.

אנחנו שומעים מהנציב שהוא מתחייב שאם יהיו לנו מסקנות אשר יבטלו את משמעותה של הגביה הנוכחית, אז לא זו בלבד שהכספים יוחזרו מהר אלא שהוא גם מוכן שיהיה פיצוי מסויים. אני מניח שלא תתנגד אם נוסיף לזה, מר קנטור, לא משאלה רשמית שלא תפורסם, שבתקופה שאנחנו דנים - וכפי שאתה רואה אנחנו דנים באופן מזורז מאד - אנחנו לא מכריזים רשמית על ביטול המשאלה, שמענו את דבריך, אנחנו לא חוזרים על מה שאמרנו בפעם שעברה, לא מציעים שאתה תקעקע את המבנה שלך ואתה גם לא צריך להחפז בתקופה שאנחנו בודקים. יש דבר כזה שהלכה לא כל כך מבצעים אותה בקפידה בתקופת הביניים ואנחנו ניפגש פה ונשתדל להשלים את הדיון ולהגיע לאילו שהן המלצות, כלומר משהו ברוח של פשרה והבנה של שני הצדדים. יש פה זעקה כנראה כאובה מאד שמוכרחים להתחשב בה, יש מצב אובייקטיבי לא פשוט, יש מצב ממוסד מאד. נצטרך ללכת אחד לקראת השני, אני לפחות אשתדל בחוקף תפקידי לסייע בשני הכיוונים כדי להביא לאיזו שהיא תשובה שהיא אולי לא אידיאלית ולא אידיאלית, אבל היא הולכת לקראת הנפגעים.

אם החברים מקבלים את הדבר מבלי

שנערער, אני חושב שאנחנו עושים טוב ליהודים.

הישיבה נעולה.

שעת סיום הישיבה: 11:10